

Stappenplan **Implementatie** **Waterrand**

Incidentbestrijding op het water

STAPPENPLAN IMPLEMENTATIE WATERRAND

HOE TE KOMEN TOT EEN ADEQUATE ORGANISATIE VAN INCIDENTBESTRIJDING OP HET WATER?

**IN AANSLUITING OP HET
HANDBOEK INCIDENTBESTRIJDING OP HET WATER**

Uitgave van het Projectbureau Waterrand

Deze uitgave is ook digitaal beschikbaar via www.waterrand.nl

Augustus 2009

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
1.1	Algemene uitgangspunten	4
2	VEILIGHEIDSREGIO'S "WATERRANDPROOF"	5
2.1	Toelichting stappenplan	5
2.2	Stappenplan.....	6

1 INLEIDING

Handboek Sinds medio 2009 is het Handboek Incidentbestrijding op het Water beschikbaar, als aanvulling op het Handboek Voorbereiding Rampenbestrijding. Het Handboek is ontwikkeld binnen het project Waterrand in opdracht van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Verkeer en Waterstaat. Met deze planvorming is de basis gelegd voor hulpverlening op het water.

Pas na de implementatie van de plannen in alle betrokken veiligheidsregio's en organisaties en na het volgen van een opleidings-, trainings- en oefentraject door de betrokken functionarissen en gremia, kunnen de plannen ook gaan werken.

Ter ondersteuning van dit implementatietraject heeft Waterrand voorliggend "Stappenplan implementatie Waterrand" opgesteld, in aansluiting op het Handboek Incidentbestrijding op het Water.

Het stappenplan geeft een beschrijving hoe te komen tot een adequate organisatie van de incidentbestrijding op het water. De vraagstelling "Hoe wordt mijn veiligheidsregio 'Waterrandproof'?" staat steeds centraal.

1.1 Algemene uitgangspunten

- Kernbood-
schap
Waterrand
- In project Waterrand is het Handboek Incidentbestrijding op het Water opgesteld met alle betrokken partners. Dit Handboek geldt als generieke basis voor de incidentbestrijding op het water voor alle gebieden en wateren, met toelichtingen, schema's en procedures voor een adequate organisatie van de incidentbestrijding op het water.
 - Voor watergebieden met grote risico's of waarin veel verschillende partijen samenwerken wordt aanvullende planvorming opgesteld (inschatting en vaststelling vindt plaats door het bevoegd gezag). Hiervoor is een Model Incidentbestrijdingsplan beschikbaar.
 - Het watergebied waarvoor de (inter)regionale samenwerking vastgelegd wordt, wordt "samenhangend risicowatersysteem" (SRWS) genoemd.
 - Om tot een adequate organisatie van incidentbestrijding op het water te komen, dient er bij alle betrokken regio's zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau aandacht te zijn voor het onderwerp en de verbeteringen die gewenst zijn.
 - De betrokken regio's dienen capaciteit in geld en tijd beschikbaar te stellen.

2 VEILIGHEIDSREGIO'S "WATERRANDPROOF"

2.1 Toelichting stappenplan

Fasering	<p>Om als regio het stempel "Waterrandproof" te hebben, moet een aantal zaken vastgelegd en geregeld zijn. Het gaat dan met name om bovenregionale afspraken en de multidisciplinaire inrichting van processen en procedures. Om dit te organiseren, wordt voorgesteld om de incidentbestrijding op het water met alle veiligheidsregio's voor het gehele watergebied (SRWS) gezamenlijk op te pakken en in een aantal fasen in te richten. Dit stappenplan gaat uit van 5 fasen:</p> <ol style="list-style-type: none">1) <u>Oriëntatiefase</u> De fase waarin het onderwerp op de agenda wordt gezet.2) <u>Startfase</u> De fase waarin de projectstructuur wordt opgezet en de juiste partners benaderd worden.3) <u>Ontwikkelfase</u> De fase waarin het Incidentbestrijdingsplan voor het watergebied vorm krijgt en wordt afgestemd met betrokken partners.4) <u>Besluitvormingsfase</u> De fase waarin de bestuurlijke vaststelling dient plaats te vinden met besluitvorming over inhoud, tijd en budget.5) <u>Implementatiefase</u> De fase waarin de planvorming wordt gerealiseerd en de vastgestelde besluiten uitgevoerd worden.
Niveaus	<p>Het inrichten van een adequate organisatie van de incidentbestrijding op het water vraagt bestuurlijke en ambtelijke betrokkenheid. De rol van de bestuurders is heel belangrijk in de "oriëntatiefase", waarin het onderwerp voldoende relevantie moet krijgen op de agenda. De ambtelijke betrokkenheid is van groot belang voor de gedragenheid, een goede inhoud en uiteindelijk voor de implementatie. De bestuurder is van cruciaal belang in de besluitvormingsfase en de borging van de organisatie. Er dient immers commitment te ontstaan op de inhoud en voldoende middelen te worden vrijgemaakt om die inhoud uiteindelijk ook te kunnen implementeren.</p> <p>In het streven naar "Waterrandproof opereren" dienen het ambtelijk en bestuurlijk niveau dus steeds geïnformeerd en betrokken te worden.</p>

2.2 Stappenplan

Onderwerp / activiteit	Bestuurlijk (B) of Ambtelijk (A)	Nut en noodzaak	Beschikbaar voor de aanpak en uitwerking
1. Oriëntatiefase			
Onderzoek doen en initiatief nemen tot verbetering hulpverlening bij incidenten op het water en opdracht formuleren tot de start van een project	A voorbereiden B vastleggen	Het succes van een slagvaardige hulpverlening op het water start bij de aandacht voor de gewenste verbetering. Dit kan ondersteund worden door een intentiedocument.	Hoofdlijnen Waterrand: - Vademecum Incidentbestrijding op het water
Betrekken aangrenzende Veiligheidsregio's	A voorbereiden B vastleggen	Grenzen van gemeenten, regio's en provincies liggen vaak midden in een waterweg. Dit maakt dat incidenten op het water bijna per definitie grensoverschrijdend zijn. De aangrenzende regio's dienen daarom bij de oriëntatie al te worden meegenomen. Zie samenhangend risicowatersysteem (SRWS).	Bepalen SRWS: - Handboek Deel C1
2. Startfase			
Inrichten van projectorganisatie tot de verbetering van incidentbestrijding op het water	A uitvoeren	Een goede projectorganisatie met planning en operationele focus en bovenregionale bestuurlijke borging is van cruciaal belang. Dit kan ondersteund worden met een Plan van Aanpak of Startnotitie.	Basis voor uitwerking: - Handboek appendix 4 / Model IBP - Voorbeeld Plan van Aanpak beschikbaar via pilotgebieden
Afspraken maken met aangrenzende Veiligheidsregio's	A uitvoeren	Met de veiligheidsregio's die in de oriëntatiefase zijn meegenomen dienen afspraken te worden gemaakt. Zij maken onderdeel uit van het SRWS.	Bepalen SRWS: - Handboek Deel C1
Inventarisatie en benaderen betrokken partijen	A uitvoeren	Bij incidentbestrijding op het water zijn meer en andere partijen betrokken dan op het land, denk bij de samenstelling aan vertegenwoordigers van o.a.: Brandweer, KLPD-waterpolitie, Regiopolitie, GHOR, KNRM, Reddingsbrigade, Kustwacht (indien in het gebied betrokken), Waterschap, Rijkswaterstaat	Overzicht partijen: - Handboek Deel A - Handboek appendix 4 / Model IBP
Vastleggen precieze grenzen watergebied (SRWS)	A voorbereiden B vastleggen	Voor de afbakening van het werkingsgebied van een IBP is het leidende criterium dat er sprake is van "een logische eenheid van oppervlaktewateren voor de bij de incidentbestrijding betrokken partijen": Dit gebied wordt het 'samenhangend risicowatersysteem' (SRWS) genoemd.	Bepalen SRWS: - Handboek Deel C1 (en Workshop <i>Werkingsgebied op www.waterrand.nl</i>)
3. Ontwikkelfase			
Opstellen risicoanalyse	A uitvoering	De risicoanalyse per gebied geeft inzicht in de verwachte hulpvraag en naar de inzetbehoefte. Dit betreft een inschatting en dient ter ondersteuning van het bestuurlijk 'timmermansoog'.	Bepalen risico's: - Regionale maatlat uit Handboek Deel E, bijl. 2 (en Workshop <i>Risicoanalyse met voorbeeld Excel invulijst op www.waterrand.nl</i>)

Onderwerp / activiteit	Bestuurlijk (B) of Ambtelijk (A)	Nut en noodzaak	Beschikbaar voor de aanpak en uitwerking
Uitwerking randvoorwaardelijke processen	A uitvoering B informeren	In overleg met alle betrokken partners dienen afspraken te worden gemaakt over: <ul style="list-style-type: none"> - Melding & Alarmering - Op- & Afschaling - Leiding & Coördinatie - Informatiemanagement 	Input randvoorwaardelijke processen: <ul style="list-style-type: none"> - Handboek Deel B1 - Handboek appendix 4 / Model IBP
Inventariseren beschikbare middelen en opstellen dekkingsplan	A uitvoering B informeren	Het dekkingsplan is een plan waarin voor het samenhangend risicowatersysteem vastgesteld is welke middelen waar op welk moment kunnen zijn. Hierdoor wordt inzichtelijk welke zorgnormen op welke plaatsen haalbaar zijn.	Dekkingsplan: <ul style="list-style-type: none"> - voorbeeld op aanvraag beschikbaar van Waddenzeergebied en IJsselmeergebied
Inventariseren en beschrijven van de aanlandings- en opstapplaatsen in het SRWS	A uitvoering	Door aanlandingsplaatsen conform het Waterrand format te inventariseren en in te delen, is zowel vanuit water als land een goed beeld van de mogelijkheden voor opstappen van hulpverleners en overdracht van slachtoffers aan wal.	Aanlandingsplaatsen: <ul style="list-style-type: none"> - Handboek appendix 4 / Model IBP bijl. 8 <i>(en Workshop Aanlandingsplaatsen en invulinstructie op www.waterrand.nl)</i>
Maatregelen per scenario uitwerken in scenariokaarten	A uitvoering	Alle mogelijke incidenten op het water kunnen worden gevat in 7 scenariotypen. Lokale omstandigheden scheppen daarbij de voorwaarden om per proces de benodigde maatregelen uit te kunnen voeren. Een scenariokaart geeft per scenario inzicht in: <ul style="list-style-type: none"> - Het proces van melding en alarmering en leiding en coördinatie. - De relevante partijen. - Per relevant proces een checklist van de specifieke maatregelen. - De informatiestromen tot op (zo mogelijk) functioneel niveau. 	Scenariokaarten: <ul style="list-style-type: none"> - Handboek appendix 4 / Model IBP <i>(en Workshop Scenariokaarten op www.waterrand.nl)</i>
Voorstel formuleren voor aanwijzing Coördinerende Veiligheidsregio en Waterfunctionaris	A voorbereiding	Eén van de betrokken regio's dient te worden aangewezen als Coördinerende Veiligheidsregio die de voorbereidende taak via een Waterfunctionaris blijft invullen. Hiertoe dient een voorstel te worden geformuleerd.	Coördinerende regio en functiebeschrijving Waterfunctionaris: <ul style="list-style-type: none"> - Handboek Deel C1 - Handboek Deel D
Afronden en toetsen compleet Incidentbestrijdingsplan (IBP)	A uitvoering en consultatieronde B informeren	Op basis van bovenstaande het IBP afronden en vervolgens via een brede consultatieronde draagvlak creëren.	Opstellen IBP: <ul style="list-style-type: none"> - Handboek appendix 4 / Model IBP <i>(en voorbeeld-presentatie IBP waterwegen Oost-Nederland op www.waterrand.nl)</i>
Voorstel ontwikkelen financiële verdeelsleutel	A voorbereiding	De inrichting van de incidentbestrijding vraagt incidenteel en structureel financiële middelen. Een voorstel voor een verdeelsleutel kan ambtelijk worden voorbereid.	Voorstel financiën: <ul style="list-style-type: none"> - Voorbeeld op aanvraag beschikbaar in IJsselmeergebied (SAMIJ)

Onderwerp / activiteit	Bestuurlijk (B) of Ambtelijk (A)	Nut en noodzaak	Beschikbaar voor de aanpak en uitwerking
4. Besluitvormingsfase			
Vaststellen Dekkingsplan	B vaststellen		
Vaststellen Incidentbestrijdingsplan	B vaststellen		IBP's: - Voorbeelden op aanvraag beschikbaar van pilotgebieden
Vaststellen Coördinerende Veiligheidsregio	B vaststellen		
Vaststellen financiële verdeelsleutel	B vaststellen		
Sluiten van Convenant of Overeenkomst	B vaststellen	Via een convenant of ander formeel besluit dienen de interregionale afspraken en overeenkomsten met partners die in het IBP zijn vastgelegd te worden getekend.	Model convenant: - Handboek appendix 4 / Model IBP bijl. 2 - Voorbeeld op aanvraag beschikbaar in IJsselmeergebied
5. Implementatiefase			
Vrijmaken gezamenlijke middelen volgens verdeelsleutel	A uitvoeren		
Afspraken uit IBP doorvoeren in procedures en instructies	A uitvoeren	Iedere betrokken organisatie zal moeten inventariseren wat het IBP concreet voor zijn functionarissen betekent. Dit dient verwerkt te worden in instructie en procedures waarover breed gecommuniceerd moet worden.	
Uitkomsten invoeren op de meldkamers met: - Kaartmateriaal - Dekkingsplan - Meldingsclassificatie - Inzetvoorstellen - Communicatie	A uitvoeren	De melding van een incident op het water komt binnen bij een van de "meldkamers" (Gemeenschappelijke Meldkamers, Verkeersposten, Kustwachtcentrum en/of Operationeel Centrum KLPD). Voor een adequate afhandeling van incidenten op het water moeten meldkamers goed gefaciliteerd worden op de genoemde thema's. Afspraken dienen te worden vastgelegd en gevolgd.	Inrichten meldkamer: - Informatie beschikbaar via werkgroep meldkamers IJsselmeergebied / Waddenzeegebied
IBP opnemen in Regionaal Opleiding- en Oefenplan	A uitvoeren	Pas na de implementatie van de plannen in alle betrokken veiligheidsregio's en organisaties en na het volgen van een opleidings-, trainings- en oefentraject door de betrokken functionarissen en gremia, kunnen de plannen ook gaan werken. Let hierbij op het bovenregionale aspect!	OTO uitwerken: - Handboek Deel C3 - Handreiking OTO - Instructiefilm Waterrand
Waterfunctionaris aanstellen	A uitvoeren	De Waterfunctionaris heeft een kernfunctie en de kwaliteitseisen zijn daarop aangepast. Een functiebeschrijving is beschikbaar.	Functiebeschrijving Waterfunctionaris: - Handboek Deel D
Afspraken maken en monitoring waterpartijen m.b.t. wijzigingen in werkwijze en planning	A uitvoeren	Regelmatige (inter)regionale evaluaties van incidenten met alle betrokken draagt bij aan de verbetercyclus.	
Beheer IBP	A uitvoeren	De Waterfunctionaris dient het beheer van het IBP uit te voeren en wijzigingen met alle partners af te stemmen.	Borging: - Handboek Deel D